

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint 105

www.parlament.md

30 septembrie 2013

FPC nr. 167

Curtea Constituțională a Republicii Moldova

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

prezentată în conformitate cu art. 25 lit. g) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin. (1) lit. g) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA
INTRARE NR. 420
30 09 2013

I – AUTORII SESIZĂRII

Deputații în Parlament:

Vladimir VORONIN

Iurie MUNTEAN

Mark TKACIUK

Igor VREMEA

Tel. 022204401, fax 022233673, 022232206

II – OBIECTUL SESIZĂRII

Obiectul sesizării constituie Hotărârea Guvernului nr. 321 cu privire la aprobarea concesiunii activelor Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” și a condițiilor concesiunii acestora (inclusiv anexele 1 și 2), adoptată la 30 mai 2013 (de fapt la 29 mai 2013 de către un Guvern demisionar, cu atribuții constituționale pur administrative), cât și Hotărârea Guvernului nr.715 pentru aprobarea Raportului privind derularea și rezultatele concursului închis de selectare a concesiionarului activelor Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”, adoptată la data de 12 septembrie 2013, (adoptată posterior Deciziei Curții Constituționale nr.11 din 10 septembrie 2013 de suspendare a acțiunii Hotărârii Guvernului nr.321 din 30 mai 2013 cu privire la aprobarea concesiunii activelor Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” și a condițiilor concesiunii acestora, potrivit căreia Curtea a interzis efectuarea oricăror acțiuni pentru punerea în aplicare a Hotărârii Guvernului nr. 321).

III – CADRUL NORMATIV PERTINENT

1. Constituția Republicii Moldova

Articolul 2

Suveranitatea și puterea de stat

(1) **Suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova**, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție.

(...)

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 9

Principiile fundamentale privind proprietatea

- (1) Proprietatea este publică și privată. Ea se constituie din bunuri materiale și intelectuale.
- (2) **Proprietatea nu poate fi folosită în detrimentul drepturilor, libertăților și demnității omului.**
- (3) Piața, libera inițiativă economică, **concurența loială** sînt factorii de bază ai economiei.

Articolul 15

Universalitatea

Cetățenii Republicii Moldova **beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile** prevăzute de acestea.

Articolul 16

Egalitatea

- (1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.
- (2) **Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice,** fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, **avere sau de origine socială.**

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

- (1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.
- (2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. **În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.**

Articolul 34

Dreptul la informație

- (1) **Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit.**
- (2) **Autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sînt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal.**
- (3) Dreptul la informație nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a cetățenilor sau siguranța națională.
- (4) **Mijloacele de informare publică, de stat sau private, sînt obligate să asigure informarea corectă a opiniei publice.**
- (5) Mijloacele de informare publică nu sînt supuse cenzurii.

Articolul 39

Dreptul la administrare

- (1) **Cetățenii Republicii Moldova au dreptul de a participa la administrarea treburilor publice nemijlocit, precum și prin reprezentanții lor.**
- (2) Oricărui cetățean i se asigură, potrivit legii, accesul la o funcție publică.

Articolul 60

Parlamentul, organ reprezentativ suprem și legislativ

(1) **Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului.**

(2) Parlamentul este compus din 101 deputați.

Articolul 66

Atribuțiile de bază

Parlamentul are următoarele atribuții de bază:

- a) adoptă legi, hotărâri și moțiuni;
- b) declară referendumuri;
- c) interpretează legile și asigură unitatea reglementărilor legislative pe întreg teritoriul țării;
- d) aprobă direcțiile principale ale politicii interne și externe a statului;
- e) aprobă doctrina militară a statului;
- f) exercită controlul parlamentar asupra puterii executive, sub formele și în limitele prevăzute de Constituție;
- g) ratifică, denunță, suspendă și anulează acțiunea tratatelor internaționale încheiate de Republica Moldova;
- h) aprobă bugetul statului și exercită controlul asupra lui;**

Articolul 88

Alte atribuții

Președintele Republicii Moldova îndeplinește și următoarele atribuții:

- a) conferă distincții și titluri de onoare;
- b) acordă grade militare supreme prevăzute de lege;
- c) soluționează problemele cetățeniei Republicii Moldova și acordă azil politic;
- d) numește în funcții publice, în condițiile prevăzute de lege;
- e) acordă grațiere individuală;
- f) poate cere poporului să-și exprime, prin referendum, voința asupra problemelor de interes național;
- g) acordă ranguri diplomatice;
- h) conferă grade superioare de clasificare lucrătorilor din procuratură, judecătoria și altor categorii de funcționari, în condițiile legii;
- i) suspendă actele Guvernului, ce contravin legislației, până la adoptarea hotărârii definitive a Curții Constituționale.**
- j) exercită și alte atribuții stabilite prin lege.

Articolul 96

Rolul

(1) Guvernul asigură realizarea politicii interne și externe a statului și exercită conducerea generală a administrației publice.

(2) **În exercitarea atribuțiilor, Guvernul se conduce de programul său de activitate, acceptat de Parlament.**

Articolul 103

Încetarea mandatului

(1) Guvernul își exercită mandatul până la data validării alegerilor pentru un nou Parlament.

(2) Guvernul, în cazul exprimării votului de neîncredere de către Parlament, al demisiei Prim-ministrului sau în condițiile alineatului (1), **îndeplinește numai funcțiile de administrare a treburilor publice, până la depunerea jurământului de către membrii noului Guvern.**

Articolul 104

Informarea Parlamentului

(1) **Guvernul este responsabil în fața Parlamentului și prezintă informațiile și documentele cerute de acesta, de comisiile lui și de deputați.**

(2) Membrii Guvernului au acces la lucrările Parlamentului. Dacă li se solicită prezența, participarea lor este obligatorie.

Articolul 126

Economia

(1) **Economia Republicii Moldova este economie de piață, de orientare socială, bazată pe proprietatea privată și pe proprietatea publică, antrenate în concurență liberă.**

(2) Statul trebuie să asigure:

a) **reglementarea activității economice și administrarea proprietății publice ce-i aparține, în condițiile legii;**

b) libertatea comerțului și activității de întreprinzător, **protecția concurenței loiale**, crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de producție;

c) **protejarea intereselor naționale în activitatea economică, financiară și valutară;**

Articolul 127

Proprietatea

(1) Statul ocrotește proprietatea.

(2) Statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, **dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății.**

(3) Proprietatea publică aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale.

(4) Bogățiile de orice natură ale subsolului, spațiul aerian, apele și pădurile folosite în interes public, resursele naturale ale zonei economice și ale platoului continental, căile de comunicație, precum și alte bunuri stabilite de lege, fac obiectul exclusiv al proprietății publice.

Articolul 129

Activitatea economică externă

(1) Parlamentul aprobă direcțiile principale ale activității economice externe, principiile utilizării împrumuturilor și creditelor străine.

(2) **Guvernul asigură protejarea intereselor naționale în activitatea economică externă, promovează politica liberului schimb sau politica protecționistă, pornind de la interesele naționale.**

Articolul 134

Statutul

(1) **Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova.**

(2) Curtea Constituțională este independentă de orice altă autoritate publică și se supune numai Constituției.

(3) **Curtea Constituțională garantează supremația Constituției**, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.

2. Legea cu privire la Guvern(nr. 64-XII din 31.05.1990)

Articolul 2. Principiile de bază ale activității Guvernului
În activitatea sa Guvernul:

- 1) se călăuzește de Constituție (Legea Fundamentală a Republicii), de celelalte legi ale Republicii Moldova, de decretul Președintelui Republicii Moldova și de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte;
- 2) pornește de la principiile democrației, legalității și utilității sociale;
- 3) asigură colegialitatea și răspunderea personală a membrilor Guvernului în procesul elaborării, adoptării și realizării hotărârilor;
- 3¹) asigură transparența în procesul elaborării și adoptării hotărârilor, dispozițiilor și ordonanțelor;

Articolul 3. Direcțiile principale ale activității Guvernului

În conformitate cu împuternicirile sale Guvernul:

- 1) creează condiții pentru stabilirea și asigurarea suveranității economice și politice a Moldovei;
- 2) elaborează concepția dezvoltării social-economice a republicii, programul și mecanismul trecerii la economia de piață;
- 3) asigură liberă inițiativă, deetatizarea, privatizarea, demonopolizarea economiei și dezvoltarea relațiilor de piață;
- 4) elaborează strategia dezvoltării tehnico-științifice, promovează o politică națională în domeniul culturii, științei, tehnicii, tehnologiei; rezolvă problemele reglementării de stat a progresului tehnico-științific;
- 5) garantează tuturor subiecților proprietății libertatea activității economice, diversitatea formelor de proprietate și egalitatea lor în drepturi, are grijă de păstrarea proprietății;
- 5¹) protejează interesele naționale în activitatea economică, financiară și valutară;
- (...)
- 12) asigură legalitatea, ordinea publică, drepturile și libertățile cetățenilor;
- 13) promovează politica securității naționale, dirijează activitatea de apărare a Republicii Moldova;

Articolul 12. Principalele împuterniciri ale Guvernului în domeniul economiei

Guvernul:

- 1) exercită, din însărcinarea Parlamentului, funcțiile de proprietar al patrimoniului statului, creează condițiile necesare pentru dezvoltarea tuturor tipurilor de proprietate;
- 2) reglementează, folosind mijloacele economice și juridice, activitatea tuturor ramurilor economiei și a subiecților proprietății pe teritoriul Republicii Moldova;
- 2¹) întreprinde măsuri pentru asigurarea libertății comerțului și activității de întreprinzător, protecției concurenței loiale, creării unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de producție;
- 2²) ia măsuri în vederea apărării intereselor producătorilor autohtoni, executorilor de lucrări și servicii;
- (...)
- 7) elaborează și prezintă Parlamentului proiecte de documente normative privind programele de dezvoltare economică și socială;
- (...)
- 10) formează politica de stat în domeniul investițiilor și efectuează realizarea ei în scopuri bine determinate, ia măsuri în vederea atragerii și protecției investițiilor persoanelor fizice și juridice, inclusiv străine, asigură condiții pentru crearea unui climat favorabil pentru investiții în Republica Moldova;
- (...)
- 15) suspendă, în modul stabilit de legislație, hotărârile și alte decizii ale ministerelor, ale altor autorități administrative centrale și ale celor din subordinea Guvernului, dacă acestea contravin Constituției, legilor, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului.

3. Legea privind transparența în procesul decizional (nr. 239-XVI din 13.11.2008)

Articolul 7. Obligațiile autorităților publice

Autoritățile publice sînt obligate, după caz, să întreprindă măsurile necesare pentru asigurarea posibilităților de participare a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, a altor părți interesate la procesul decizional, inclusiv prin:

- a) diseminarea informației referitoare la programele (planurile) anuale de activitate prin plasarea acestora pe pagina web oficială a autorității publice, prin afișarea lor la sediul acesteia într-un spațiu accesibil publicului și/sau prin difuzarea lor în mass-media centrală sau locală, după caz;
- b) **informarea, în modul stabilit, asupra organizării procesului decizional;**
- c) instituționalizarea mecanismelor de cooperare și de parteneriat cu societatea;
- d) recepționarea și examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, ale altor părți interesate în scopul utilizării lor la elaborarea proiectelor de decizii;
- e) consultarea opiniei tuturor părților interesate de examinarea proiectelor de decizii, conform prezentei legi.

4. Legea privind administrarea și deetatizarea proprietății publice (nr. 121-XVI din 04.05.2007)

Articolul 2. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică:

(...)

concesiune – contract prin care statul cesionează (transmite) unui investitor (persoană fizică sau juridică, inclusiv străină), în schimbul unei redevențe, dreptul de a desfășura activitate de prospectare, explorare, valorificare sau restabilire a resurselor naturale pe teritoriul Republicii Moldova, de a presta servicii publice, de a exploata bunuri proprietate de stat /municipală care, conform legislației, sînt scoase integral sau parțial din circuitul civil, precum și dreptul de a desfășura anumite genuri de activitate, inclusiv cele care constituie monopol al statului, investitorul preluînd gestiunea obiectului concesiunii, riscul prezumtiv și răspunderea patrimonială;

deetatizare a proprietății publice – activitate care include transmiterea patrimoniului public în proprietate privată în condițiile prezentei legi (privatizare), precum și transmiterea în concesiune, administrare fiduciară, transmiterea întreprinderilor de stat în proprietatea unităților administrativ-teritoriale, alte activități orientate spre diminuarea participării statului la administrarea proprietății;

(...)

Articolul 6. Competența Guvernului în administrarea și deetatizarea proprietății publice

(1) În domeniul administrării proprietății publice, de competența Guvernului sînt:

(...)

d) **aprobarea listei bunurilor proprietate publică a statului, listei lucrărilor și serviciilor de interes public național propuse pentru concesiune sau pentru alte forme de parteneriat public-privat, precum și aprobarea condițiilor parteneriatului public-privat de interes național;**

(...)

Articolul 7. Atribuțiile organului abilitat cu administrarea și deetimizarea proprietății publice

(1) Ministerul Economiei promovează politica statului în domeniul administrării și deetimizării proprietății publice.

(2) Organul abilitat cu administrarea și deetimizarea proprietății publice a statului este Agenția Proprietății Publice subordonată Ministerului Economiei, succesor al Agenției Privatizare, ale cărei atribuții sînt stabilite în conformitate cu prezenta lege și cu alte acte normative și al cărei regulament se aprobă de Guvern, la propunerea Ministerului Economiei.

(3) În domeniul administrării proprietății publice, de competența organului abilitat sînt:

a) coordonarea activității legate de delimitarea bunurilor domeniului public și bunurilor domeniului privat al statului și al unităților administrativ-teritoriale, în conformitate cu legislația;

b) întocmirea proiectului de listă a bunurilor proprietate publică nepasibile de privatizare, în baza propunerilor autorităților administrației publice centrale și locale, prezentarea acestui proiect Guvernului spre aprobare și înaintare în Parlament;

c) **generalizarea proiectelor de liste ale bunurilor proprietate publică a statului, ale lucrărilor și serviciilor de interes public național propuse de către autoritățile publice centrale pentru concesiune sau pentru altă formă de parteneriat public-privat, precum și a condițiilor concesiunii ori ale altei forme de parteneriat public-privat, prezentarea acestora Guvernului spre aprobare;**

(...)

Articolul 8. Atribuțiile autorităților administrației publice centrale în domeniul administrării și deetimizării proprietății publice

(1) În domeniul administrării bunurilor proprietate publică, de competența autorităților administrației publice centrale sînt:

a) asigurarea dezvoltării economice a ramurilor respective ale economiei naționale, inclusiv prin atragerea de investiții și prin creșterea competitivității producției, lucrărilor și serviciilor;

b) asigurarea procesului de delimitare a proprietății statului și a proprietății unităților administrativ-teritoriale, în modul stabilit de legislație;

c) prezentarea de propuneri către organul abilitat privind includerea bunurilor proprietate a statului în lista bunurilor nepasibile de privatizare;

d) **prezentarea organului abilitat a propunerilor de includere a bunurilor proprietate publică a statului, a lucrărilor și serviciilor în listele bunurilor proprietate publică a statului, lucrărilor și serviciilor propuse pentru concesiune sau pentru altă formă de parteneriat public-privat, însoțite de studiile de fezabilitate, precum și a condițiilor concesiunii ori ale altei forme de parteneriat public-privat;**

(...)

Articolul 15. Concesiunea

(1) Obiect al concesiunii pot fi bunurile sau serviciile comunale, de transport public, drumurile auto de alternativă, centralele termoelectrice, bazele sportive, bazele de recreație, alte bunuri sau categorii de servicii publice de uz sau de interes național sau local.

(2) Termenul de concesiune va fi de cel mult 50 de ani.

(3) **Selectarea partenerilor privați pentru concesiune se efectuează prin concurs public**, desfășurat de autoritatea administrației publice centrale sau locale, în condițiile legislației privind concesiunile.

(...)

5. Legea cu privire la concesiuni (nr.534-XIII din 13.07.1995)

Articolul 1. Concesiunea și întreprinderea concesională

(1) Concesiunea este un contract prin care statul sau unitățile administrativ-teritoriale cesează (transmite) unui investitor (persoană fizică sau juridică, inclusiv străină), în schimbul unei redevențe, dreptul de a desfășura activitate de prospectare, explorare, valorificare sau restabilire a resurselor naturale pe teritoriul Republicii Moldova, de a presta servicii publice, de a exploata bunurile mobile și imobile proprietate publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale care conform legislației sînt scoase integral sau parțial din circuitul civil, precum și dreptul de a desfășura anumite genuri de activitate, inclusiv cele care constituie monopolul statului, preluînd gestiunea obiectului concesiunii, riscul prezumtiv și răspunderea patrimonială.
(...)

Articolul 7. Competența autorităților publice

(1) De competența Guvernului țin:

a) **aprobarea listei bunurilor proprietate publică a statului și a listei lucrărilor și serviciilor de interes public național propuse pentru concesionare;**

b) aprobarea obiectivelor concesionării de interes național și a cerințelor generale privind selectarea concesionarului, precum și a condițiilor concesionării;

c) **aprobarea documentelor de politici privind dezvoltarea concesionării;**

d) adoptarea actelor normative necesare pentru executarea prezentei legi, aprobarea setului de documente standard (modele de cereri, oferte, comunicate informative etc.), precum și a procedurilor standard pentru asigurarea funcționării concesionării;

e) desemnarea organului de specialitate al administrației publice centrale cu funcții de concedent pentru încheierea contractelor cu partenerii privați, în cazul parteneriatelor public-private inițiate de Guvern sau de autoritățile administrației publice centrale, și pentru monitorizarea executării contractelor.

(2) De competența Ministerului Economiei țin:

a) elaborarea documentelor de politici privind concesionarea;

b) elaborarea propunerilor de modificare și completare a actelor legislative și normative privind concesionarea;

c) elaborarea și prezentarea către Guvern spre aprobare a proiectelor de acte normative necesare executării prezentei legi.

(3) De competența Agenției Proprietății Publice de pe lângă Ministerul Economiei, denumită în continuare *Agenție*, țin:

a) coordonarea inițierii concesionării la nivel național;

b) avizarea studiilor de fezabilitate;

c) asistarea autorităților administrației publice centrale în identificarea obiectivelor concesiunii de interes național, a cerințelor generale privind selectarea concesionarului și a condițiilor concesionării în baza studiilor de fezabilitate, prezentarea acestora Guvernului spre aprobare;

d) elaborarea și punerea în aplicare a documentației standard pentru procedurile de selectare a concesionarilor (modele de cereri, oferte, comunicate informative etc.), diseminarea celor mai bune practici și recomandări în domeniul activității concesionale;

e) publicarea, pe pagina web a Agenției, a comunicatelor informative și a documentelor aferente concesionării bunurilor proprietate publică a statului, a lucrărilor și serviciilor de interes național;

f) ținerea evidenței patrimoniului public transmis în concesiune;

g) realizarea și monitorizarea concesionării în cazul contractelor de concesiune semnate de Agenție.

(4) De competența organului de specialitate al administrației publice centrale abilitat cu funcții de concedent țin:

a) identificarea bunurilor proprietate publică a statului, a lucrărilor și serviciilor pasibile concesionării și prezentarea de propuneri către Agenție privind includerea acestora în lista

bunurilor proprietate publică a statului propuse pentru concesionare, însoțite de studiile de fezabilitate și condițiile concesionării;

- b) inițierea, realizarea și monitorizarea concesionării;
- c) semnarea contractelor de concesiune în condițiile prezentei legi.

(5) De competența consiliului local sau raional, după caz, țin:

- a) aprobarea listei bunurilor domeniului public și privat al unităților administrativ-teritoriale, a listei lucrărilor și serviciilor de interes public local propuse pentru concesionare;
- b) aprobarea obiectivelor și a condițiilor concesionării în baza studiilor de fezabilitate, precum și a cerințelor generale privind selectarea concesionarilor;
- c) desemnarea membrilor comisiilor de selectare a concesionarilor;
- d) aprobarea proiectului contractului de concesiune în forma negociată.

(6) De competența primarului sau a președintelui raionului, după caz, țin:

- a) semnarea contractelor de concesiune și expedierea în adresa Agenției a unei copii a acestora pentru a fi luate la evidență;
- b) asigurarea monitorizării și controlului asupra realizării contractelor de concesiune în care autoritatea administrației publice locale are calitatea de concedent;
- c) eliberarea certificatelor de urbanism pentru obiectele supuse concesionării, în cazurile prevăzute de lege;
- d) asigurarea elaborării studiilor de fezabilitate.

(7) Prevederile alin.(5) și (6) se aplică, în mod corespunzător, și autorităților administrației publice din unitatea teritorială autonomă cu statut juridic special.

Articolul 10. Publicarea listei de obiecte. Drepturile solicitantului concesiunii

(1) **Concedentul asigură publicarea comunicatelor informative în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Termenul de depunere a ofertelor de către solicitanții concesiunii va fi indicat în comunicatul informativ și nu va fi mai mic de 60 de zile de la data publicării acestuia.** Cuprinsul documentelor și informațiilor ce țin de procedura de selectare a concesionarului se publică pe pagina web a Agenției, precum și pe alte pagini web și, după caz, în presa locală sau centrală, la decizia concedentului.

(2) Solicitanților concesiunii li se acordă dreptul:

- a) să ia cunoștință, din ziua publicării comunicatului informativ în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, de obiectele concesiunii, de documentele necesare și să înainteze ofertele respective în termenul stabilit în comunicatul informativ;
- b) să solicite concedentului concesionarea unor obiecte neincluse în lista publicată. În cazul în care concedentul consideră oportună concesionarea obiectelor în cauză, lista acestora și clauzele obligatorii ale contractului de concesiune se aprobă în condițiile prezentei legi;
- c) să solicite încheierea mai multor contracte de concesiune.

Articolul 12. Concursul de selectare a concesionarului

(1) Concesiunea se acordă în baza rezultatelor concursului de selectare a concesionarului, cu încheierea ulterioară a contractului de concesiune.

(2) În cazul în care obiectul concesiunii este solicitat de un singur ofertant, a cărui ofertă corespunde condițiilor stabilite de către concedent, încheierea contractului de concesiune se negociază cu acesta.

(3) Concursul de selectare a concesionarului se organizează de către concedent în modul stabilit de Guvern.

6. Programul de activitate al guvernului Republicii Moldova „Integrarea Europeană: libertate, democrație, bunăstare” 2013 – 2014

II. Politici economice și financiare

c. Administrarea și deetatzarea proprietății publice

Obiective de guvernare:

1. Impulsionarea procesului de privatizare a patrimoniului de stat din domeniile liberalizate **în baza licitațiilor *deschise, anunțate și transparente***.

2. Implementarea efectivă și extinderea domeniilor de aplicare a mecanismului de parteneriat public-privat.

Acțiuni prioritare:

Continuarea implementării programului de privatizare și restructurare a sectorului public al economiei **printr-un proces competitiv și transparent;**

IV – PRETINSELE ÎNCĂLCĂRI ȘI ARGUMENTELE DE RIGOARE

La data de 29 mai 2013 Guvernul Republicii Moldova, (**Guvern în exercițiu**), care avea la moment numai drepturi de administrare a treburilor publice, cu depășirea atribuțiilor constituționale, adoptă Hotărârea nr. 321 cu privire la aprobarea concesiunii activelor Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” și a condițiilor concesiunii acestora. Prin aceste acțiuni au fost încălcate prevederile art. 103 din Constituție, fapt dedus și din statuările anterioare ale Onoratei Curți (a se vedea HCC nr. 7 din 18.05.2013).

Așa, prin această hotărâre, Guvernul aprobă concesiunea activelor aflate în gestiunea economică a Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” și terenul aferent acestora, prin modalitatea de selectare a concesionarului prin desfășurarea unui concurs **închis**. Aeroportul Internațional Chișinău constituie un obiect strategic atât pentru securitatea economică a Republicii Moldova, cât și pentru securitatea statului, în general. Pe lângă faptul că hotărârea menționată în mod flagrant violează prevederile art. 103 din Constituție, care prevede expres că mandatul deplin al Guvernului încetează în cazul exprimării votului de neîncredere de către Parlament, al demisiei Prim-ministrului sau în condițiile dizolvării Legislativului și el îndeplinește numai funcțiile de administrare a treburilor publice, pînă la depunerea jurământului de către membrii noului Guvern (eveniment avut loc la data de 31 mai 2013), aceasta intră în contradicție și cu alte norme constituționale.

Art. 9 din Constituție stabilește principiile fundamentale privind proprietatea în Republica Moldova. Așa, alin. (2) și alin. (3) ale normei enunțate stabilesc că proprietatea nu poate fi folosită în detrimentul drepturilor, libertăților și demnității omului, iar piața, **libera inițiativă economică, concurența loială** sînt factorii de bază ai economiei.

Adoptarea Hotărîrii nr. 321, și respectiv, consecințele survenite sau care încă mai pot surveni drept urmare a organizării și implementării mecanismului de concesiune ascuns, lezează grav drepturile și libertățile cetățenilor Republicii Moldova. Toate operațiunile care vizează proprietatea publică, direct ori indirect, ating interesele fiecărui cetățean în parte și, ele în mod normal ar trebuie să fie publice și transparente. Cu atît mai mult, selectarea subiectului de drept, căruia i se încredințează gestionarea, pe un termen atît de mare, a unui obiect strategic, atît din punct de vedere economic cît și din punct de vedere a securității naționale, și care face parte din proprietatea publică, obligatoriu trebuia să se desfășoare cu

consultarea largă a opiniei publice, în cel mai transparent posibil mod. În afară de aceasta, aeroportul este un obiect strategic din punct de vedere a securității statului, fiind practic unica fereastră aeriană funcțională a lui. Iar concesionarea lui, netransparent și fără concurs public lezează acest component statal.

În altă ordine de idei, constatăm că sunt ignorate și principiile fundamentale ale economiei de piață cum sunt **libera inițiativă economică și concurența loială**. Derularea unui concurs închis, de la bun început înlătură o mare parte de concurenți de bună credință, astfel lipsindu-i de libera inițiativă și, respectiv, de la participare, astfel încurajând concurența neloială, în detrimentul principiilor legale ale concurenței.

Prin adoptarea actului susmenționat, Guvernul sfidează Constituția Republicii Moldova precum și Legea cu privire la Guvern. În particular, art. 2 din Legea cu privire la Guvern consfințește principiile de bază în conformitate cu care urmează să se desfășoare activitatea Executivului, printre care: **călăuzirea de Constituție, de celelalte legi ale Republicii Moldova, respectarea principiilor democrației, legalității și utilității sociale, asigurarea transparenței în procesul elaborării și adoptării hotărârilor, dispozițiilor și ordonanțelor**.

În cazul în discuție se constată situația când Guvernul a ignorat în totalitate principiile democrației și legalității enunțate mai sus, ia despre respectarea principiului utilității sociale nici nu poate fi vorba.

Guvernul fără pic de jenă a încălcat chiar și propriul program de activitate „Integrarea Europeană: libertate, democrație, bunăstare” 2013 – 2014, care la compartimentul II, politici economice și financiare, prevede asumarea obiectivelor de desfășurare a licitațiilor **deschise, anunțate și transparente** în procesul deetatării proprietății publice.

Programul Guvernului este un act imperativ și este supus executării din momentul acordării încrederii de către Parlament. Abaterile de la obligațiile asumate prin programul său de activitate duce la încetarea „contractului de delegare a împuternicirilor” dintre Cabinetul de Miniștri și societate, acordate prin intermediul Legislativului, ceea ce în final ar însemna obligativitatea de demisie a Guvernului. În programul său de activitate Guvernul și-a asumat angajamentul de a desfășura procesul de deetățare a proprietății publice prin organizarea unor concursuri **deschise, respectând un proces competitiv și transparent**. În pofida obligațiilor asumate constatăm un proces diametral opus în procedura contestată de concesionarea AIC: concurs închis, proces necompetitiv, netransparent și promovarea concurenței neloiale, ceea ce încalcă prevederile art. 96 din Constituție.

Un alt moment important este lipsa transparenței totale în procesul de adoptare și executare a hotărârilor Guvernului nr. 321 din 30.05.2013 cu privire la aprobarea concesionării activelor Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” și a condițiilor concesionării acestora și nr.715 din 12.09.2013 pentru aprobarea Raportului privind derularea și rezultatele concursului închis de selectare a concesionarului activelor Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”. Toată

procedura de selectare și numire a concesionarului a fost efectuată în umbră, mai departe de ochii societății, astfel încălcând prevederile articolelor **23 și 34 din Constituție**, care prevăd dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle prin publicarea și accesibilitatea tuturor actelor normative și a altor informații de interes public. Constituția garantează **necondiționat dreptul fiecărei persoane de a avea acces la orice informație de interes public**. Iar **autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sînt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal**. Totodată, **mijloacele de informare publică, de stat sau private, sînt obligate să asigure informarea corectă a opiniei publice**.

În așa mod, exponentul puterii publice centrale a încălcat dreptul constituțional și fundamental al cetățenilor de a primi informația veridică și la timp, decăzându-i din dreptul de a avea o reacție adecvată neîntârziată la cele întîmplate, iar mijloacele de informare publică au fost puse în situația de a nu-și îndeplini obligațiunea constituțională de a asigura informarea corectă și diversă a opiniei publice.

Așa, potrivit art. 15 alin. (3) din Legea privind administrarea și deetatizarea proprietății publice **impune efectuarea cocursurilor publice** pentru selectarea partenerilor pentru concesiune și nu a concursurilor închise.

Mai grav, în acest sens, este faptul că încălcarea prevederilor constituționale a început să se producă încă la etapele timpurii de orgaizare a concesiunii aeroportului, prin **neaprobarea de către Guvern a documentelor de politici privind dezvoltarea concesiunii și a listei bunurilor proprietate publică a statului și a listei lucrărilor și serviciilor de interes public național propuse pentru concesiune**, contrar prevederilor art. 7 din Legea cu privire la concesiuni și art. 6 din Legea privind administrarea și deetatizarea proprietății publice. Aprobarea listei enunțate trebuia să fie anticipată de propunerile autorității administrației publice centrale în domeniul administrării și deetatizării proprietății publice **de includere a bunurilor proprietate publică a statului în listele bunurilor proprietate publică a statului propuse pentru concesiune și de generalizarea proiectelor de liste ale bunurilor proprietate publică a statului, de interes public național propuse de către autoritățile publice centrale pentru concesiune**, competențe rămase doar la etapa fixării pe hîrtie și neexecutate de către instituțiile statale.

Totodată, s-a încălcat p. 1 al art. 10 al **Convenției Europene a Drepturilor Omului**. Începînd cu hotărîrea în cauza *Handyside v. Regatul Unit*, Curtea Europeană a statuat că libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice, una din condițiile primordiale ale progresului ei. Aceasta privește nu numai „informațiile” sau „ideile” apreciate favorabil, dar și cele care contrariază, șochează sau neliniștesc; aceasta este exigența pluralismului, a toleranței și a spiritului de deschidere într-o societate democratică.

Articolul 10 apără libertatea de exprimare a opiniilor și ideilor, precum și pe cea de informare (ca unul din elementele libertății de exprimare), fără nici o constrângere, atît în sfera politică, cît și socială sau economică. Mai mult, autoritățile statale avînd obligația pozitivă de a asigura exercițiul dreptului la opinie și la informare (inclusiv prin normele nominalizate supra din Legea cu privire la concesiuni și Legea privind administrarea și deetatizarea proprietății publice) au neglijat-o în totalitate.

Hotărîrile contestate privind concesionarea Aeroportului Internațional Chișinău (care în esență reprezintă o problemă de interes general) evidențiază un caz clasic de încălcare și sfidare a legislației naționale de către un Guvern care s-a declarat ca fiind unul democratic și de orientare europeană, de abateri grave de la principiile și valorile democratice recunoscute în lume. Ca o derivă a fostului Guvern, demis pentru corupție, actualul Executiv merge pe vechea cărare bătută de predecesori, ignorând legislația, interesele și drepturile cetățenilor, iar în ultimă instanță s-a ajuns recent chiar și la ignorarea actelor obligatorii spre executare ale Curții Constituționale.

În aceeași ordine de idei se înscriu și prevederile articolelor 3 și 12 ale Legii cu privire la Guvern, care stabilesc direcțiile principale ale activității Guvernului și împuternicirile de bază în domeniul economic, care nici pe departe nu se racordează cu logica și legalitatea hotărîrilor contestate. Guvernul, potrivit respectivelor norme, în mod necondiționat **crează condiții pentru stabilirea și asigurarea suveranității economice și politice a Moldovei; garantează tuturor subiecților proprietății libertatea activității economice, diversitatea formelor de proprietate și egalitatea lor în drepturi, are grijă de păstrarea proprietății; protejează interesele naționale în activitatea economică, financiară și valutară; promovează politica securității naționale, dirijează activitatea de apărare a Republicii Moldova.** În domeniul economiei Guvernul nemijlocit trebuie să **creeze condițiile necesare protecției concurenței loiale.**

Art. 126 din Constituție specifică că Economia Republicii Moldova este economie de piață, **de orientare socială**, bazată pe proprietatea privată și pe proprietatea publică, antrenate în concurență liberă, iar **statul este obligat să asigure reglementarea activității economice și administrarea proprietății publice ce-i aparține, în condițiile legii, să asigure protecția concurenței loiale.** În plus, în sarcina organelor responsabile este pusă și obligațiunea de a **proteja interesele naționale în activitatea economică.** Reieșind din acțiunile Executivului la adoptarea hotărîrilor nr. 321 și nr. 715 putem constata că se face o abstracție totală de la aceste norme constituționale, nefiind clar a cui interese se protejează (una este clar că, nu cele naționale). Iar despre orientarea socială a economiei aici nu putem vorbi în acest caz, luînd ca simplu exemplu condiția de a nu micșora taxele aeroportuare pe o perioadă de 49 de ani.

Art. 129 al Legii Supreme obligă Executivul de a asigura protejarea intereselor naționale în activitatea economică, de a promova în cazurile necesare o politică protecționistă, **pornind de la interesele naționale.** Politicile statului,

inclusiv cele economice, urmează a se baza în primul pe interesul național, la general, și pe interesul fiecărui cetățean în parte, la particular.

Din dispozițiile art. 127 al Constituției se destinge că statul ocrotește proprietatea, garantează realizarea dreptului de proprietate. Cu atât mai mult, alin. (4) al aceluiași articol prevede că, bogățiile de orice natură ale subsolului, **spațiul aerian**, apele și pădurile folosite în interes public, resursele naturale ale zonei economice și ale platoului continental, **căile de comunicație**, precum și alte bunuri stabilite de lege, **fac obiectul exclusiv al proprietății publice**. Iar granițele dintre așa noțiuni ca „**spațiul aerian**”, „**căii de comunicație**” „**securitate națională**”, „**obiect strategic**” și **Aeroportul Internațional Chișinău** din punct de vedere practic aproape că nu există. Și Curtea s-ar putea pronunța asupra acestei chestiuni, dând o interpretare complexă a acestor prevederi constituționale și răspunzând la întrebarea dacă nu cumva Guvernul în genere nu poate concesiona AIC.

Reieșind din importanța deosebită pe care o prezintă AIC pentru societate, orice activitate a statului cu un asemenea obiect al proprietății publice trebuie să fie impecabilă din punct de vedere al legislației și perfectă ca consecințe pentru societate.

De asemenea, opinăm că au fost încălcate și dispozițiile Legii privind transparența în procesul decizional, care prevede expres obligația autorităților publice să **întreprindă măsurile necesare pentru asigurarea posibilităților de participare a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, a altor părți interesate la procesul decizional, inclusiv prin:**

a) diseminarea informației referitoare la programele (planurile) anuale de activitate prin plasarea acestora pe pagina web oficială a autorității publice, prin afișarea lor la sediul acesteia într-un spațiu accesibil publicului și/sau prin difuzarea lor în mass-media centrală sau locală, după caz;

b) **informarea, în modul stabilit, asupra organizării procesului decizional, etc.**

Pe tot parcursul procesului, de la inițiere și pînă la implementare, Guvernul a obstrucționat procesul participativ al societății civile la concesionarea Aeroportul Internațional Chișinău.

V. CERINȚELE SESIZĂRII

Potrivit celor expuse și în temeiul art. 135 alin. (1), lit. a) și alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, a art. 4, alin. (1), lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, a alin. (1), lit. a) al art. 4, și al art. 43 din Codul jurisdicției constituționale,

SOLICITĂM Curții Constituționale a Republicii Moldova:

1. Primirea spre examinare a prezentei sesizări.
2. Examinarea în regim de urgență a sesizării.
3. Să exercite controlul constituționalității și să declare neconstituționale :

- Hotărîrea Guvernului nr. 321 cu privire la aprobarea concesiunii activelor Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” și a condițiilor concesiunii acestora (inclusiv anexele 1 și 2), adoptată la 30 mai 2013;
- Hotărîrea Guvernului nr. 715 pentru aprobarea Raportului privind derularea și rezultatele concursului închis de selectare a concesionarului activelor ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău”, adoptată la data de 12 septembrie 2013.

Cu înalta considerațiune pentru Onorata Curte,

(V. Voronin) *V. Voronin*

Munteanu / *In. Munteanu*

M. E. Tractk / *M. Tractuk*

A. Berman / *M. Berman*